

tot die omgeving. Daarbij is die omgeving het voor de mens bruikbare, zijn bedrijfskapitaal, maar in die bruikbaarheid, die objectieve gerichtheid op de mens fungeert zij ook als de factor die gestalte geeft aan het menszijn en daardoor de mens in zijn menselijkheid tot uitdrukking brengt. Geen wonder dan ook, dat de spijs het hart sterkt, zoals de Bijbel zegt. Ook vergiften zijn op het hart betrokken, hetzij ten goede of ten kwade: de cocaïneslaaf is getroffen in hart en lichaam, maar ook wie door vergif genezen wordt als door een mes, ondervindt die genezing in hart en lichaam. Zo sterk is de band tussen mens en omgeving, dat men op grond daarvan kans heeft gezien een ziekteleer als theorie van adaptatiestoring te ontwerpen. Weliswaar is dit géén ziekteleer, omdat hierbij van een ziek mens geen sprake meer zou zijn, doch alleen van gestoorde bioticiteit áán die mens. Die mens zelf zou verwaarloosd kunnen worden, te meer daar het gehanteerde storingsbegrip als een oorspronkelijk biologisch begrip werd begroet. Maar dat deze adaptatietheorie zulk een opgang kon maken, is zeker te verklaren uit het feit, dat mens en omgeving strikt correlaat zijn.

Wie oog heeft voor het ziekzijn van de gehele mens, kan van daaruit een idee van ziekte-bestrijding opsporen. Deze bestrijding richt zich uiteraard nooit op het creatuurlijk aspect, zoals een onderdrukkingsmethode wel eens gepoogd heeft. Ze richt zich bewust op het lapsarisch aspect: zo is deze strijd nauw verwant aan de strijd tegen zonde.

XI.

Ten slotte vraagt de gedachte van ziekte-bestrijding nog een ogenblik onze aandacht. Men kan haar typeren als een hulp, een steun aan de mens in zijn totaliteit. Daarom is die bestrijding nooit functioneel beperkt: de beoefenaar van geneeskunst heeft niet te maken met een stukje bioticiteit, zelfs niet met een stukje maatschappij; hij heeft allereerst te maken met zijn naaste. Zijn werk is dan ook religieus, en daarin nauwelijks gedifferentieerd. Want het gaat om een poging tot reïntegratie van het gedesintegreerde mensenleven. En mensenleven is niet een grootheid, die het licht van haar kenbaarheid met zich mee brengt. Integendeel, mensenleven is eerst als zodanig zichtbaar en identificeerbaar in het licht van de Woordopenbaring. Daarom is de uitdrukking „genezen vanuit het Woord” zeer zinvol. Maar dit genezen vanuit het Woord is niet eenvoudig, en zal zonder intense samenwerking van alle faculteiten niet gelukken.

Bij een poging tot reïntegratie werken beide betrokken partijen in volle verantwoordelijkheid samen. Casuïstische beschouwingen kunnen hier weinig verheldering brengen, omdat elke casus zonder uit-